

Bij meester Wolf in het atelier

‘De kinderen gaan helemaal los.’

Groep 4 van de Rotterdamse basisschool De Wilgenstam werkt één ochtend per week in het atelier onder leiding van beeldend kunstenaar Wolf Brinkman. Wat is de meerwaarde daarvan?

Met kinderen had Brinkman nooit eerder gewerkt. ‘Als kunstenaar onderzoek je de wereld en je wilt een uitspraak doen. Dat is iets wat ik graag doe en die uitspraken wil ik ook aan kinderen ontlokken. Vertel maar hoe jij het ziet. Dat zit heel dicht op het leren.’

Volgens Peter Bergen, directeur, stimuleert de kunstenaar een verkennende houding bij kinderen. ‘Met zo’n houding ontwikkel je niet snel vooroordelen. Een onderzoekende houding zou een basale houding moeten zijn in onze snel veranderende maatschappij.’

Geen tafels of stoelen

We zijn in het atelier, een plek die provisorisch is afgescheiden van de gymzaal. Aan één zijde met stalen kasten en aan de gangkant met witte gordijnen.

Brinkman stelt graag vragen. ‘Wat valt je op aan deze plek?’ Het atelier is niet groot, ongeveer 6 bij 6 meter. Er valt veel licht door het raam, eigenlijk de vierde wand. Op de vloer is wit karton geplakt en op de enige echte muur ook. Daar hangt werk van de kinderen. Een levensgroot object van pvc-buizen, gemaakt door kinderen.

Op één van de kasten is een stuk wit papier geplakt. ‘Daar kunnen kinderen voor gaan zitten en dan kijken ze naar het witte papier, net zolang tot ze iets ‘zien’.

Maar wat nog het meest opvalt is de afwezigheid van tafels en stoelen.

Foute antwoorden bestaan niet

Brinkman heeft een rustige, prettige stem en gebruikt zijn handen om te gebaren. ‘Ik vind het heel erg leuk. Vooral de onbevangenheid van de kinderen. In hun houding herken ik veel.

Misschien dat we daarom zo gemakkelijk met elkaar kunnen praten.

Ik begin ‘boven’, in de klas, met een vraag. Is een druppel water slim, bijvoorbeeld. Die vraag stelde ik vorig jaar aan zesjarigen. En: is een druppel water sterk? Wat is dat nou voor vraag, zie je die kinderen denken. Ik pakte met mijn vinger een druppel water uit een glas en liet de druppel aan mijn vinger hangen. “Moet je kijken hoe sterk hij is.” “Wow!” “Ga het zelf maar proberen!” Bijna een rituele handeling voor iets dat zo simpel is. Daarmee maak je het voor de kinderen bijzonder. Ze zijn gefascineerd door het fenomeen. Dat vind ik interessant. De kinderen gaan helemaal los. Ze gaan filosoferen hoe dat kan. Ze moeten ter plekke iets verzinnen. Daarbij is er één heel belangrijke spelregel: Er bestaat geen fout antwoord. Ik wil namelijk dat de kinderen hun creativiteit behouden. Creativiteit is niet alleen nodig om iets moois te maken, maar ook om zaken op te lossen.

In de klas geeft de leerkracht meteen het antwoord en dat is dodelijk voor je vraag. In het gewone schoolsysteem wordt het totaal niet gewaardeerd als kinderen verschillende antwoorden geven. De behoefte om te onderzoeken wordt aan de kant gezet.

Ik probeer ze te triggeren om op een andere manier naar de wereld te kijken.’

Zaag en pleisters

Na het vragen stellen gaat Brinkman met de klas naar het atelier, waar de kinderen op de grond aan het werk gaan. ‘Ik ben heel bewust sober in het aanbieden van materiaal. Stukken hout neem ik in grote zakken hierheen en dat stort ik in de hoeken uit. Plakband, tie-raps, schroeven, spijkers. Hamers en grote zagen. Daar gaan ze mee aan de gang. Iemand timmert op zijn duim of zaagt in zijn vinger, dat hoort erbij. Als ik een zaag introduceer, horen daar pleisters bij. Ik haal het hele scherpe van de zaag door het langs een steentje te halen.

De ruimte is beperkt, maar toch is het voor de kinderen goed. Soms zitten ze elkaar in de weg, dan moeten ze een oplossing zoeken, maar daar komen ze gewoon uit. De kinderen zijn vrij om te maken wat ze willen.

Ze moeten opruimen. Daarna neem ik de tijd om met de kinderen na te praten. Dan leggen ze aan elkaar uit wat ze gemaakt hebben.

Waar veel werk in gaat zitten is het zo te brengen dat het onderwerp op hun niveau is. Wel en niet op hun niveau. Bewust gebruik ik een woord als onomatopée. Dat ga ik expres niet uitleggen. Leren hoort eigenlijk heel leuk te zijn. Er valt nog zoveel te ontdekken. Dat is wat ik kinderen mee wil geven in het atelier.’

- De Rotterdamse basisschool De Wilgenstam is een Brede School en zet allerlei extra's in om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen: techniek, ICT, Engels, kunst en cultuur.
- Op kunst- en cultuurgebied is er altijd wat te doen in De Wilgenstam: overal in de school hangen doorzichtige raamposters met gedichten die de kinderen zelf gemaakt hebben. Een affiche kondigt het bezoek van kinderboekenschrijfster Mirjam Mous aan.
- Het atelierproject met Wolf Brinkman is slechts één van de activiteiten op het gebied van kunst en cultuur.
- Er zijn in Rotterdam nog drie andere scholen waar een kunstenaar 'atelier houdt'. De atelierprojecten zijn opgezet in samenwerking met Dienst Kunst en Cultuur van de gemeente Rotterdam.

Alle neuzen tegen de ramen

'Kunst en cultuur is geen doel op zich, het is een prachtig middel om je onderwijs te verstevigen,' vindt Bergen, directeur. Het is zijn persoonlijke missie om het onderwijs op De Wilgenstam zo aantrekkelijk te maken dat de groepen 1 tot en met 8 's ochtends met hun neus tegen de ramen staan om naar binnen te mogen. 'Dat ze zeggen: ik vind leren zo leuk, dat wil ik heel graag doen, dat mág ik weer doen. Ik geloof erin dat de middelen die we hier inzetten leiden tot neuzen tegen de ramen.'

Zo'n kind zou anders naar het speciaal onderwijs moeten

Er zijn kinderen die naar het speciaal onderwijs moeten, maar dan blijkt in het atelier dat ze een onvermoed talent hebben. Dan neemt zo'n kind bijvoorbeeld opeens de leidersrol op zich. Andere kinderen zien dat en denken: Zó! Kan hij dat?!

Ik vraag me af of we in het huidige onderwijs niet al heel vroegtijdig kinderen buiten sluiten door steeds meer nadruk te leggen op taal en rekenen. En dan krijg je de vraag waarom zoveel leerlingen dwars zijn. Veel leerlingen krijgen te horen, ja, jij bent niet goed genoeg. Daar zou ik ook dwars van worden. Als ik al zo vroeg te horen kreeg dat ik geen kans heb!

Als je de statistieken bekijkt, neemt het aantal Wajong-uitkeringen zienderogen toe. Het gaat om jongeren die buiten deze maatschappij zijn geplaatst. We zeggen: jij hebt onvoldoende taal- en rekenvaardigheden of je kan niet stilzitten, dus jij past er niet in. Maar dat is verschrikkelijk! Dat doen we met zijn allen. En dat reken ik mezelf aan. Ik vind dat iedereen zijn talent moet kunnen laten zien. Je moet juist laten zien: dat kan je. Daarom is het project belangrijk. Wolf spreekt kinderen op een andere manier aan, waardoor kinderen soms onverwacht hun talenten laten zien.

Leerkrachten zien die andere kanten van kinderen in het atelier. Ik hoop dat ze in hun lessen middelen vinden om die andere talenten ook daar naar boven te krijgen.'

Donkere wolk

Leren leuk maken, onvermoede talenten aanspreken, creativiteit vergroten, een onderzoekende houding aanleren. Dat is het antwoord van Bergen op de vraag wat de meerwaarde is van het atelierproject.

Maar Bergen ziet een donkere wolk. 'Als het zo doorgaat, beslist de politiek dat basisscholen zich moeten beperken tot taal en rekenen en dat heeft directe consequenties voor een school als deze. Straks worden dit soort extra's niet meer gefinancierd. De politiek ziet het als iets extra's, maar ik zie het als noodzaak.'